

Утвърдил:

Декан

Дата

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ "СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ"

Факултет: **Философски**

Специалност: (код и наименование)

Социология

Ф	Ф	С	0	4	0	1	1	3
---	---	---	---	---	---	---	---	---

УЧЕБНА ПРОГРАМА

Дисциплина:

И	3	7	9
---	---	---	---

СОЦИОЛОГИЯ НА МЕДИЦИНАТА И ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО

Преподавател: Доц. М. Якимова

Асистент: Гл. ас. В. Димитрова

Учебна заетост	Форма	Хорариум
Аудиторна заетост	Лекции	30
	Семинарни упражнения	30
Обща аудиторна заетост		60
Извънаудиторна заетост	Реферат	15
	Курсов учебен проект	60
	Самостоятелна работа в библиотека или с ресурси	15
Обща извънаудиторна заетост		90
ОБЩА ЗАЕТОСТ		150
Кредити аудиторна заетост		2
Кредити извънаудиторна заетост		3
ОБЩО ЕКСТ		5

№	Формиране на оценката по дисциплината	% от оценката
1.	Workshops {информационно търсене и колективно обсъждане на доклади и реферати)	25%
2.	Участие в курсов учебен проект	50%
3.	Изпит	25%

Курсът предполага интензивна работа с текстове, нормативни документи и архивни източници.

В хода на курса студентите правят презентации върху текст, нормативна база или архив.

До изпит се допускат студентите, които са направили успешна презентация.

Форма на завършване: курсова работа (резултати от самостоятелно проведено проучване – курсов проект) + изпит (публична защита на курсовата работа).

Изпитът е положен успешно, ако студентът получи успех минимум среден 3 на изпита.

Критерии на оценяване	
За оценка „Отличен“	самостоятелност на избора на тема и на текста на курсовия проект, релевантност към областта на курса, оригиналност на проблема и познаване на други изследвания в областта, адекватна аргументация на методите на изследване и ограниченията на предмета и методите, аргументирано представяне на изводите, фокусирано публично представяне, дискуссионна култура.
За оценка „Много добър“	самостоятелност на избора на тема и на текста на курсовия проект,

	релевантност към областта на курса, адекватна аргументация на методите на изследване и ограниченията на предмета и методите, аргументирано представяне на изводите, фокусирано публично представяне, дискуссионна култура.
За оценка „Добър“	самостоятелност на избора на тема и на текста на курсовия проект, релевантност към областта на курса, адекватна аргументация на методите на изследване и ограниченията на предмета и метода, фокусирано публично представяне.
За оценка „Среден“	самостоятелност на избора на тема и на текста на курсовия проект, релевантност към областта на курса.

Анотация на учебната дисциплина:

Курсът е изследователски ориентиран. След общо представяне на социологическите перспективи към здравеопазването и медицината, на техните основни традиции, етапни изследвания и ключови понятия и изследователски техники курсът въвежда в съвременните дебати, свързани с:

- от една страна, парадигмалната доминация на генетиката в медицината и онези заболявания, които позволяват да се открият социални проблеми в глобални контексти като например HIV/СПИН (перспективата на социология на медицината);
- от друга страна, институционалните форми на здравеопазване, превенция, лечение; маркетизацията на сегменти от здравеопазването и влиянието ѝ върху социалната стратификация; институционалните форми на отношението между здраве и общество; формите на институционализация и практикуване на отношенията лекар-пациент.

Предварителни изисквания:

Елементарни познания по някои от основните емпирични изследователски и интерпретативно-аналитични методи.

Очаквани резултати:

В резултат от курса завършилите студенти са компетентни да интерпретират социологически критично (от гледна точка на социални отношения, неравенства, институционални и ролеви модели) здравни статистики, нормативни документи, устройващи отношенията в здравеопазването, публични политики в здравеопазването;

Да планират и участват в провеждането на емпирични изследвания в областите на социалната релевантност на промените в медицинските техники, на промените и социалните следствия в достъпа до здравеопазване в зависимост от формите на институционализация на болничната и доболничната помощ и на консолидирането на здравни бюджети, както и на социалните предпоставки на медийните, професионално-публичните и административно експертните дискурси върху медицината и здравеопазването.

Учебно съдържание

№	Тема:	Хорариум
1.	Въведение: за динамичните граници между социология на медицината и социология на здравеопазването.	2 ч.л. + 2 ч. упр.
2.	За социалното конструиране на медицинското знание. Лаически вярвания и професионализация на медицината.	2 ч.л. + 2 ч. упр.
3.	Социалните ефекти от медикализацията и демедикализацията: заболяване, девиация, право.	2 ч.л. + 2 ч. упр.
4.	Към история на медицината в България: парадигми и парадигмални трансфери, медицинско образование, институционализация на лекарската професия, институции на знанието.	2 ч.л. + 2 ч. упр.
5.	Изместването на погледа на лекаря – преход на практикуването на лекарската професия от „леглото на болния“ към болницата. Щрихи към историята на болницата: Александровска болница, София – история и актуално състояние. Сплитане на болницата с институциите за въз/производство на медицинско познание – Медицинският факултет и Александровска болница	2 ч.л. + 2 ч. упр.
6.	Модерното българско общество: всекидневни схващания и типове институционализация на здравето и болестта.	2 ч.л. + 2 ч. упр.
7.	Здравни статистики и социални структури	2 ч.л. +

		2 ч. упр.
8.	Социални неравенства и здравен статус. Достъп и изключване.(Казус – лекари и здравни медиатори в ромските квартали в София)	4 ч.л. + 4 ч. упр.
9.	Отношенията лаици-професионалисти: институционални рамки и социални интеракции	4 ч.л. + 4 ч. упр.
10.	Здравно законодателство: типове нормативни устройства на здравната грижа в междувоенния период и след Втората световна война. Динамика на отношенията между парадигмалното развитие в медицината и институционалното устройство на здравеопазването	4 ч.л. + 4 ч. упр.
11.	Социални предпоставки и социални следствия на промените в съвременното състояние на здравната грижа в България. Най-нови нормативни проекти за институционално устройство на здравеопазването.	2 ч.л. + 2 ч. упр.
12.	Пациентът като клиент: как се променят отношенията лекар-пациент при либерализирането на системата на здравеопазване	2 ч.л. + 2 ч. упр.

Конспект за изпит

Курсът завършва с представяне на резултати от учебния курсов проект, включващ работа с архивни източници и интервюта.

Библиография

Основна:

- Димитрова, Вероника (2013) Режими на омърсяване на градското пространство. Медицински парадигми в България от Освобождението до Първата световна война. (под печат в списание *Семинар-БГ*)
- Димитрова, Ина (2012) *Пренатална диагностика и биополитика в България*. София: Изток-Запад
- Зонтаг, Сюзан (1999) *Болестта като метафора. СПИН и неговите метафори*. Златорог
- Мирчева, Гургана (2004) Българският евгеничен проект от 20-те и 30-те години на миналия век и нормативният код на "родното" . В:списание Критика и Хуманизъм, кн. 18 (2004). София, с. 207-219
- Мирчева, Гургана (2004) Физическото възпитание в българските училища (1879-1912) : Към заздравяване на колективното тяло В:списание Критика и Хуманизъм, кн. 18 (2004). София, с. 9-20
- Фуко, Мишел (1994) *Раждането на клиниката. Археология на медицинския поглед*. София: УИ «Св. Кл. Охридски»
- Ackerknecht, E (1982) *A Short History of Medicine*. New York: JHU Press
- Adams, Mark (1989) *The wellborn science: Eugenics in Germany, France, Brazil, and Russia*.New York : Oxford University Press.
- Armstrong, D. (1995) *The Rise of Surveillance Medicine. Sociology of Health and Illness*, Vol. 17, № 3, pp. 393-404
- Armstrong, David (1997) *The Social Space of Illness*. In: Porter, Dorothy. 1997. *Social Medicine and Medical Sociology in the Twentieth Century*. Amsterdam: Rodopi
- Conrad, Peter (2008). *The Sociology of Health and Illness: Critical Perspectives*. Macmillan Publishers.
- Cunningham, Andrew (1992) *Transforming plague. The laboratory and the identity of infectious disease*. In:”Andrew Cunningham, Perry Williams and “The Laboratory Revolution in Medicine”, London: Cambridge University Press
- Granshaw, Lindsay (1992) *Upon This Principle I Have Based a Practice: The Development and Reception of Antisepsis in Britain, 1867-90*. In: Pickstone, John V. (ed.) 1992. *Medical Innovations In Historical Perspective*. Houndmills, Basingstoke, Hampshire and London: MACMILLAN PRESS LTD
- Porter, Roy (1989) *Health for sale: quackery in England, 1660-1850*. New York : Manchester University Press ; New York, NY, USA : Distributed exclusively in the USA and Canada by St. Martin's Press
- Rose, Nikolas (1999) *Governing the soul: the shaping of the private self*. New York : Free Association Books
- Nettleton, Sarah (2006). *The Sociology of Health and Illness*. Polity.
- Turda, M. Paul Weindling (2007) *Blood and Homeland. Eugenics and Racial Nationalism in Central and Southeast Europe 1900-1940*. Budapest: Central European University Press

Допълнителна:

- Bucur, M (2002) *Eugenics and Modernization in Interwar Romania*. University of Pittsburgh Press
- Bynum, W. F (2006) *The Rise of Science in Medicine 1850-1914*. In: Bynum, W.F, Christopher Lawrence, Anne Hardy, Stephan Jacyna, E. M. Tansey. 2006. *The Western Medical Tradition 1800 to 2000*. London: Cambridge University Press
- Conrad, Peter (1992) *Medicalization and Social Control. Annual Review of Sociology*, Vol. 18.
- Gillis, John R., Louise A. Tilly, and David Levine (editors) (1992) *The European experience of declining fertility, 1850-1970 : the quiet revolution*. Cambridge, MA : Blackwell

- Jones, Colin and Roy Porter (editors) (1994) *Reassessing Foucault : power, medicine, and the body*. New York : Routledge
- Lawrence, Christopher (2006) *Continuity of crisis. Medicine 1914-1945*. . In: Bynum, W.F, Christopher Lawrence, Anne Hardy, Stephan Jacyna, E. M. Tansey. 2006. *The Western Medical Tradition 1800 to 2000*. London: Cambridge University Press
- Nathanson, Constance A. (2007) *Disease prevention as social change : the state, society, and public health in the United States, France, Great Britain, and Canada*. New York : Russell Sage Foundation
- Pickstone, John (1992) *The professionalization of medicine in England and Europe : the state, the market and industrial society*. In: *The history of the professionalization of medicine : proceedings of the 3rd International Symposium on the Comparative History of Medicine--East and West : October 8-14, 1978, Susono-shi, Shizuoka, Japan*.
- Porter, Dorothy (ed.) (1997) *Introduction*. In: Porter, Dorothy (ed.). 1997. *Social Medicine and Medical Sociology in the Twentieth Century*. Amsterdam-Atlanta: GA Rodopi
- Porter, Dorothy.1993. *John Ryle: a doctor of revolution?* In: Porter, Dorothy and Roy Porter, Dorothy (ed.)(1993a) *Doctors, Politics and Society: Historical Essays*. Amsterdam – Atlanta: GA Rodopi
- Weindling, Paul (1995) *International health organisations and movements, 1918-1939*. New York, NY: Cambridge University Press
- White, Kevin (2002). *An introduction to the sociology of health and illness*. SAGE Publishing.

Дата: 29.03.2016 г.

Съставили: М. Якимова/
В. Димитрова